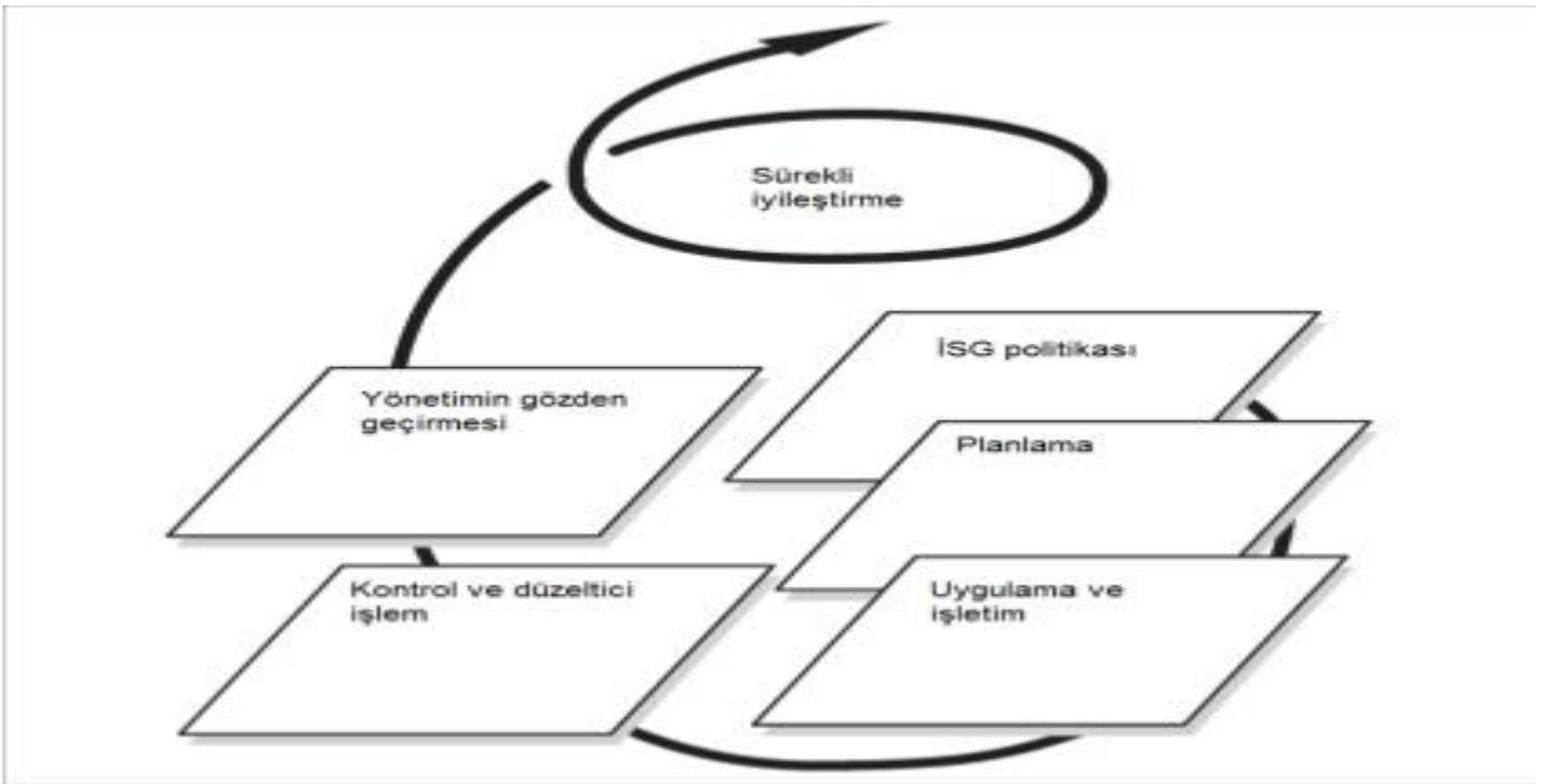


OHSAS 18001 İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

OHSAS 18001 YÖNETİM SİSTEMİ STANDARTI

Bu standart, yasal şartları ve İSG riskleri hakkındaki bilgileri dikkate alan bir politikanın ve hedeflerin geliştirilmesi için bir kuruluşa yardımcı olmak üzere İSG yönetim sisteminin şartlarını belirlemektedir. Her tipte ve büyüklükteki kuruluşa uygulanması amaçlanmıştır ve farklı coğrafi, kültürel ve sosyal şartları karşılamaktadır. Yaklaşımın esası Şekil 1'de gösterilmiştir. Sistemin başarısı kuruluşun bütün seviyelerinden ve fonksiyonlarından, özellikle üst yönetimden taahhüt alınmasına bağlıdır. Bu cins bir sistem bir kuruluşa İSG politikasını geliştirme, politika taahhütlerini gerçekleştirecek hedefleri ve prosesleri belirleme, gerektiğinde performansın iyileştirilmesi için tedbir alma ve sistemin bu standardın gereklerine uygunluğunu gösterme konularında sistematik bir imkân sağlamaktadır. **Bu standardın genel amacı** sosyo-ekonomik denge içinde iyi İSG uygulamalarını desteklemek ve teşvik etmektir. Gereklerin çoğunun aynı zamanda ele alınması mümkün olduğu gibi her hangi bir zamanda da incelenebileceği dikkate alınmalıdır. Bir kuruluşun İSG yönetim sistemine ilişkin şartları açıklayan ve kuruluşun İSG yönetim sisteminin belgelendirilmesi/tescil edilmesi ve/veya kendisi tarafından beyan edilmesi için kullanılabilir olan bu standart ile bir kuruluşa İSG yönetim sistemini kurması, uygulaması veya iyileştirmesi için genel amaçlı yardım sağlayan ve belgelendirilmesi mümkün olmayan bir kılavuz arasındaki önemli bir fark vardır. İSG yönetimi stratejik ve rekabetçi etkiler dâhil olmak üzere bütün konuları kapsar. Bu İSG standardının başarılı uygulamasının gösterilmesi kuruluş tarafından ilgili taraflara uygun bir İSG yönetim sisteminin yürürlükte olduğu güvencesini vermek amacıyla kullanılabilir. İSG yönetim sistemi konularında daha geniş kapsamlı, **daha genel rehberlik ihtiyacı olan kuruluşlar TS 18002'ye başvurmalıdır**. Diğer standartlara yapılan atıflar sadece bilgi içindir.



Not - Bu standard Planla – Uygula - Kontrol et - Önlem al (PUKÖ) olarak bilinen bir metodoloji üzerine

kurulmuştur. PUKÖ kısaca aşağıdaki gibi açıklanabilir:

- Planla: Kuruluşun İSG politikasına uygun olarak sonuçların elde edilmesi için gerekli hedefleri ve prosesleri belirle.
- Uygula: Prosesleri uygula.
- Kontrol et: Prosesleri izle ve İSG politikasına, hedeflerine, yasal ve diğer şartlara göre ölç ve sonuçları bildir.
- Önlem al: İSG performansını sürekli olarak iyileştirmek için önlem al.

Kapsam

Bu standart, bir kuruluşun iş sağlığı ve güvenliği (İSG) risklerini kontrol etmesini ve performansını iyileştirmesini sağlamak için, İSG yönetim sistemi şartlarını kapsar. Bu standart, İSG performans kriterlerinin durumunu belirtmediği gibi bir yönetim sisteminin tasarımı için ayrıntılı şartları da kapsamaz.

Bu standart aşağıdakileri gerçekleştirmeyi amaçlayan her kuruluşta uygulanabilir,

- a) Kuruluşun faaliyetleri ile ilgili olarak, İSG risklerine maruz kalabilecek çalışanlar ve ilgili diğer taraflar için riskleri yok etmek veya en aza indirmek üzere bir İSG yönetim sistemi oluşturmak,
- b) Bir İSG yönetim sistemini kurmak, uygulamak ve sürekli iyileştirmek,
- c) Kuruluşun beyan ettiği İSG politikasına uygunluk konusunda kendine güvence sağlamak,
- d) **Aşağıdakileri uygulamak suretiyle bu İSG standardına uygunluğu göstermek:**
 - 1) **Kendi durumunu değerlendirmek ve kendisi tarafından beyanda bulunmak veya**
 - 2) **Müşteriler gibi kuruluş üzerinde ilgisi olan taraflardan uygunluğunun teyidini istemek veya,**
 - 3) **Kuruluş dışındaki bir taraftan, kendi beyanının uygunluğunun teyidini istemek,**
 - 4) **Kuruluşun İSG yönetim sisteminin bir dış kuruluş tarafından belgelendirilmesini/tescilini istemek.**

Bu standardın tüm şartlarının, herhangi bir İSG yönetim sistemine dâhil edilmesi amaçlanmaktadır.

Uygulamanın kapsamı; kuruluşun İSG politikası, faaliyetlerinin yapısı ile işlemlerinin riskleri ve karmaşıklığı gibi faktörlere bağlı olacaktır.

Bu standart ile iş sağlığı ve güvenliğinin ele alınması amaçlanmakta olup, çalışanların refah/sağlık programları, ürün güvenliği ve mülkiyet hasarı veya çevre etkisi gibi diğer sağlık ve güvenlik alanlarının ele alınması amaçlanmamaktadır.

Bu standartta objektif olarak tetkik edilebilecek şartlar yer almaktadır. Ancak, bu standart İSG performansı için İSG politikasında taahhüt edilenlerin ötesinde yasal şartlara veya kuruluşun uymayı taahhüt ettiği diğer şartlara uygunluk için, yaralanmaların ve hastalıkların önlenmesi için ve sürekli iyileştirme için mutlak şartlar belirtmemektedir. Bundan dolayı, benzer faaliyetleri yapan ancak farklı İSG performansına sahip olan iki kuruluş bu standartların şartlarını karşılayabilir. Bu İSG standardı kalite, çevre, güvenlik veya mali yönetim gibi diğer yönetim sistemlerine has şartları kapsamaz, ancak bu standardın maddeleri diğer yönetim sistemlerinin maddeleri ile uyumlu hale getirilebilir veya birleştirilebilir.

Sürekli iyileştirme

Kuruluşun (Madde 3.17), İSG politikasına (Madde 3.16) bağlı olarak, genel iş sağlığı ve güvenliği performansını (Madde 3.15) iyileştirmek üzere, **İSG yönetim sistemini (Madde 3.13) geliştirmek için tekrarlanan proses.**

Not - Prosesin faaliyet gösterilen tüm alanlarda eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesi gerekmez.

[TS EN ISO 14001: 2005, Madde 3.2'den uyarlanmıştır]

3.4 Düzeltici faaliyet

Tespit edilen bir uygunsuzluğun (Madde 3.11) veya başka bir istenmeyen durumun sebebinin ortadan kaldırılması için yapılan işlem.

Not 1- Uygunsuzluğun birden fazla sebebi olabilir.

Not 2- Düzeltici faaliyet, tekrarı önlemek için yapılırken, önleyici faaliyet (Madde 3.18) oluşumu önlemek için yapılır.

[TS EN ISO 9000: 2007, Madde 3.6.5]

İSG yönetim sistemi

Kuruluşun, İSG politikasını geliştirmek ve uygulamak ve İSG risklerini yönetmek için kullanılan kuruluşun yönetim sisteminin bir parçası.

Not 1 - Bir yönetim sistemi politikanın ve hedeflerin belirlenmesi ve bu hedeflerin elde edilmesi için kullanılan, birbiriyle ilişkili elemanlar dizisidir.

Not 2 - Bir yönetim sistemi; kuruluşun yapısını, planlama faaliyetlerini (örneğin risk değerlendirmesi ve hedeflerin belirlenmesi dâhil), sorumluluklarını, uygulamalarını, prosedürlerini (Madde 3.19) proseslerini ve kaynaklarını kapsar.

İSG hedefi

Kuruluşun ulaşmak için belirlediği, İSG performansı cinsinden İSG amacı.

Not 1 - Uygulanabilir durumlarda hedefler ölçülebilir olarak belirtilmelidir.

Not 2 - Madde 4.3.3 gereğince, İSG hedefleri, İSG politikası (Madde 3.16) ile uyumlu olmalıdır.

İSG performansı

Kuruluşun İSG riskleri yönetiminin ölçülebilir sonuçları.

Not 1 - İSG performans ölçümü, kuruluşun kontrollerinin etkinliğinin ölçülmesini kapsar.

Not 2 - İSG yönetim sistemi bağlamında sonuçlar, kuruluşun İSG politikasına , İSG hedeflerine ve diğer İSG performans şartlarına göre ölçülebilir

İSG politikası

Kuruluşun üst yönetimi tarafından resmen ifade edildiği şekliyle, kuruluşun İSG performansına ilişkin genel niyetleri ve yönüdür.

Not - İSG politikası, harekete geçmek ve İSG hedeflerini belirlemek için bir çerçeve sağlar.

Önleyici faaliyet

Potansiyel bir uygunsuzluğun veya başka bir istenmeyen durumun sebebinin ortadan kaldırılması için yapılan işlem.

Not 1 - Potansiyel uygunsuzluğun birden fazla sebebi olabilir.

Not 2 - Önleyici faaliyet, oluşumu önlemek için yapılırken düzeltici faaliyet tekrarı önlemek için yapılır.

Risk değerlendirmesi

Tehlikelerden kaynaklanan riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve mevcut kontrollerin yeterliliğini dikkate alarak riskin kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek için kullanılan proses.

İSG politikası

Üst yönetim, kuruluşun İSG politikasını belirlemeli ve onaylamalıdır. İSG yönetim sisteminin belirlenmiş kapsamı içerisinde bu politika;

- a) Kuruluşun İSG risklerinin yapısına ve büyüklüğüne uygun olmalı,
- b) Yaralanmaların ve sağlık bozulmalarının önlenmesi ve İSG yönetiminin ve İSG performansının sürekli iyileştirilmesi için bir taahhüt içermeli,
- c) En azından yürürlükteki yasal şartlara ve kuruluşun İSG tehlikeleriyle ilgili onaylamış olduğu diğer şartlara uyulacağına dair bir taahhüdü içermeli,
- d) İSG hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi için bir çerçeve oluşturmalı,
- e) Dokümante edilmeli, uygulanmalı ve sürdürülmeli,
- f) Çalışanların kendi bireysel İSG sorumluluklarının farkında olmaları amacı ile kuruluşun kontrolü altında bulunan tüm çalışanlara duyurulmalı,
- g) İlgili taraflar için ulaşılabilir olmalı ve Kuruluşun kendisine uygun ve ilgili olarak kalmasını sağlamak için periyodik olarak gözden geçirilmelidir.

Yasal ve diğer şartlar

Kuruluş, kendisine uygulanabilir olan yasal ve diğer İSG şartlarını belirlemek ve bunlara ulaşmak için prosedür/prosedürler oluşturmalı ve sürdürmelidir.

Kuruluş; İSG yönetim sisteminin kurulmasında, uygulanmasında ve sürdürülmesinde uygulanabilir olan bu yasal şartların ve kuruluşun taahhüt ettiği diğer şartların dikkate alınmasını sağlamalıdır.

Kuruluş bu bilgileri güncel tutmalıdır.

Kuruluş, kendi kontrolü altında çalışanlara ve diğer ilgili taraflara yasal ve diğer şartlar ile ilgili bilgileri iletmelidir.

Hedefler ve program/programlar

Kuruluş, içerisindeki her bir ilgili fonksiyonu ve seviyesindeki dokümente edilmiş iş sağlığı ve güvenliği hedeflerini oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

Hedefler; mümkünse, ölçülebilir olmalı ve yaralanmaların ve sağlık bozulmasının önlenmesi, uygulanabilir yasal şartlara ve kuruluşun taahhüt ettiği diğer şartlara uygunluk ve sürekli iyileştirme taahhüdü dâhil, İSG politikası ile tutarlı olmalıdır.

Kuruluş, hedeflerini oluşturma ve gözden geçirme sırasında yasal şartları ve kendisinin taahhüt ettiği diğer şartları, İSG risklerini dikkate almalıdır. Kuruluş; teknolojik seçeneklerini, finansal, işletimsel ve iş şartlarını ve ilgili tarafların görüşlerini de ayrıca dikkate almalıdır.

Kuruluş, hedeflerine ulaşmak için program/programlar oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir. Bu program/programlar en azından aşağıdakileri içermelidir:

Kuruluş sürekli olarak tehlikelerin tanımlanması, risklerin değerlendirilmesi ve gerekli kontrollerin belirlenmesi için prosedür/prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

Tehlikelerin belirlenmesi ve risklerin değerlendirilmesi prosedür/prosedürleri aşağıdakileri dikkate almalıdır:

- a) Rutin veya rutin olmayan faaliyetler,
- b) İş yerine erişebilme imkânına sahip personelin faaliyetleri (yükleniciler ve ziyaretçiler dâhil),
- c) İnsan davranışları, kabiliyetleri ve diğer insan faktörleri,
- d) İş yerinin dışından kaynaklanan ve iş yerinde kuruluşun kontrolü altındaki insanların sağlığını ve güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek olan belirlenmiş tehlikeler,
- e) İşyerinin civarında kuruluşun kontrolü altındaki işle ilgili faaliyetlerden kaynaklanan tehlikeler, f) Kuruluş tarafından veya başkaları tarafından temin edilmiş olan iş yerindeki altyapı, teçhizat ve malzemeler,
- g) Kuruluş, kuruluşun faaliyetleri veya malzemeleri üzerinde yapılan veya yapılması teklif edilen değişiklikler,
- h) Geçici değişiklikler dâhil İSG yönetim sisteminde yapılan değişiklikler ve bunların işletmelere, proseslere ve faaliyetlere olan etkileri,
- i) Risk değerlendirmesi ve gerekli kontrollerin uygulanması ile ilgili uygulanabilir yasal yükümlülükler (Ayrıca Madde 3.12'nin notuna bakılmalıdır),
- j) İş alanlarının, proseslerin, tesislerin, makina/teçhizatın, işletme prosedürlerinin ve iş organizasyonunun tasarımı ve bunların insan kabiliyetlerine uyarlanması.

Yeterlilik, eğitim ve farkındalık

Kuruluş, kontrolü altında çalışanların aşağıda belirtilenlerin farkında olmasını sağlayan prosedür/prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve bunları sürdürmelidir:

- a) Mevcut veya potansiyel iş faaliyetlerinin, davranışlarının İSG üzerindeki sonuçları ve İSG'nin kişisel performansın geliştirilmesine faydaları,
- b) Acil durumlara hazırlıklı olma ve bu durumlarda yapılması gerekenler de dâhil olmak üzere İSG politika ve prosedürlerine ve İSG yönetim sisteminin şartlarına uyum için görevleri, sorumlulukları ve önemleri
- c) Belirtilen prosedürlerden sapmanın potansiyel sonuçları

Eğitim prosedürleri aşağıda belirtilen konulardaki farklı seviyeleri dikkate almalıdır:

- a) Sorumluluk, yetenek, dil becerileri ve bilgi düzeyi ve
- b) Risk.

Katılım ve danışma

Kuruluş, aşağıdakiler için prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve bunları sürdürmelidir:

a) Çalışanların aşağıdaki faaliyetlere katılması,

- Tehlike tanımlaması, risk değerlendirmesi ve kontrollerin belirlenmesine uygun katılım,
- Olay araştırmasına uygun katılım,
- İSG politikaları ve hedeflerinin geliştirilmesine ve gözden geçirilmesine uygun katılım,
- İSG'yi etkileyen değişiklikler için danışma,
- İSG konularında temsil.

Çalışanlar, katılım düzenlemeleri ve İSG temsilcilerinin kimliği hakkında bilgilendirilmelidir.

b) İSG'yi etkileyen değişiklikler için yüklenicilerle danışma.

Kuruluş, ilgili İSG konularında, kuruluş dışındaki ilgili taraflarla, uygun olan hallerde danışılmasını sağlamalıdır.

Dokümanların kontrolü

İSG yönetim sisteminin ve bu standardın gerektirdiği dokümanlar kontrol altında bulundurulmalıdır. Kayıtlar özel tip dokümanlardır ve Madde 4.5.4'te verilen şartlara uygun olarak kontrol altında bulundurulmalıdır.

Kuruluş, aşağıdakileri sağlamak amacıyla gerekli prosedür/prosedürleri oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir:

- a) Dokümanların yayınlanmasından önce yeterliliklerinin onaylanması,
- b) Dokümanların gözden geçirilmesi, gerekli olduğunda revize edilmesi ve yeniden onaylanması,
- c) Dokümanların değişikliklerinin ve güncel revizyon durumlarının gösterilmesinin sağlanması,
- d) Uygulanabilir dokümanların ilgili sürümlerinin kullanım noktalarında hazır bulundurulmasının sağlanması,
- e) Dokümanların okunabilir ve kolaylıkla tanınabilir durumda tutulmasının sağlanması,
- f) İSG yönetim sisteminin planlanması ve işletilmesi için kuruluş tarafından gerekli olduğu değerlendirilen dış kaynaklı dokümanların belirlenmesi ve bunların dağıtımının kontrol altında bulundurulmasının sağlanması ve
- g) Güncelliğini yitirmiş dokümanların istenmeyen şekilde kullanılmalarının önlenmesi ve her hangi bir maksatla muhafaza edilmeleri söz konusu ise uygun şekilde işaretlenmesi.

İşletim kontrolü

Kuruluş, belirlenmiş tehlikelerle ilgili olan ve İSG risklerinin yönetilmesi için kontrol tedbirlerinin uygulanması gereken işlemleri ve faaliyetleri tespit etmelidir. Buna değişim yönetimi dâhil olmalıdır (bk. Madde 4.3.1).

Bu işlemler ve faaliyetler için kuruluş, aşağıdakileri uygulamalı ve sürdürmelidir:

a) Kuruluş ve kuruluşun faaliyetleri için uygulanabilir işletme kontrolleri, kuruluş bu işletme kontrollerini genel

İSG yönetim sistemine entegre etmelidir,

b) Satın alınan mallar, teçhizat ve hizmetler ile ilgili kontroller,

c) Yükleniciler ve iş yerine gelen diğer ziyaretçiler ile ilgili kontroller,

d) Dokümante edilmiş prosedürlerin olmaması halinde İSG politika ve hedeflerinden sapmaların meydana

gelmesi söz konusu olan durumları kapsayan dokümante edilmiş prosedürler,

e) Mevcut olmaması halinde İSG politika ve hedeflerinden sapmaların meydana gelmesi söz konusu olan durumlar için, yapılmasının gerekliliği hükme bağlanmış işletme kriterleri.

Acil durum hazırlığı ve bu hallerde yapılması gerekenler

Kuruluş, aşağıdakiler için prosedür/prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve bunları sürdürmelidir:

- a) Potansiyel acil durumların tanımlanması,
- b) Bu gibi acil durumlarda yapılması gerekenler.

Kuruluş, gerçek acil durumlarda gereken işlemleri yapmalı ve olumsuz İSG sonuçlarını önlemeli veya hafifletmelidir.

Kuruluş acil durumlarda yapılacak işlemleri planlarken ilgili tarafların (acil durum hizmetleri ve komşular gibi) ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.

Kuruluş ayrıca, uygulanabilir olan durumlarda, ilgili tarafları içeren acil durumlarda yapılacak işlemlere yönelik prosedür/prosedürlerini periyodik olarak test etmelidir.

Kuruluş, acil durum hazırlıklarını ve acil durum müdahale prosedür/prosedürlerini periyodik olarak gözden geçirmeli ve gerektiğinde, özellikle de olayların ve acil durumların ortaya çıkmasından sonra revize etmelidir

Uygunluğun değerlendirilmesi

4.5.2.1 Uygunluk taahhüdü ile tutarlı olarak kuruluş, uygulanabilir yasal şartlara uygunluğun periyodik olarak değerlendirilmesi için prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

Kuruluş periyodik değerlendirmelerin sonuçlarının kayıtlarını muhafaza etmelidir.

Not - Periyodik değerlendirme sıklığı, değişik yasal şartlar için farklı olabilir.

4.5.2.2 Kuruluş, uymayı taahhüt ettiği diğer şartlara uygunluğu değerlendirmelidir.

Kuruluş; bu değerlendirmeyi Madde 4.5.2.1'de açıklanan yasal uygunluk değerlendirmesi ile birleştirmeyi veya ayrı bir prosedür/prosedürler oluşturmayı isteyebilir.

Kuruluş periyodik değerlendirmelerin sonuçlarının kayıtlarını muhafaza etmelidir.

Not - Periyodik değerlendirme sıklığı, kuruluşun bağlı olduğu diğer şartlar için farklı olabilir.

Kayıtların kontrolü

Kuruluş, İSG yönetim sisteminin ve bu standardın şartlarına uygunluğunu göstermek için gerekli kayıtları ve elde edilen sonuçları oluşturmalı ve muhafaza etmelidir. Kuruluş kayıtların tanımlanması, muhafaza edilmesi, korunması, geri alınması, tutulması ve elden çıkarılması için prosedür/prosedürler oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

Kayıtlar; okunaklı, ayırt edilebilir ve izlenebilir olmalı ve bu şekilde sürdürülmelidir.

İç Tekik

Yönetimin Gözden Geçirmesi